

This project is funded by
the European Union

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

TRENING: ANALIZA, PRAĆENJE I EVALUACIJA JAVNIH POLITIKA

**PROJEKAT: “JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA ZA
UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM PRI
UTVRĐIVANJU POLITIKA U BIH”**

Banja Luka, 16.06.2014

Snježana Ivandić Ninković

CBGI Ekspert za javne politike i politicki dijalog

Trening: Analiza, praćenje i evaluacija javnih politika

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

- 10:00-10.15 Formalno upoznavanje učesnika/ca i trenerice te instrukcije vezane za trening
 - 10:15 - 10:45 Šta je monitoring a šta evaluacija
1. Značajke efektivnog policy prijeloga
 - 10:30 - 11:15 Plan djelovanja kojim se na racionalan način nastoje postići ciljevi u političkom odlučivanju
 1. Javna politika i problemi – tiču se cijele zajednice
 2. Političko odlučivanje
 3. Racionalno odlučivanje – (troškovi i koristi)
 - 11.15- 11.45 Vježba br 1. Odnosi troškova i koristi
 - 11.45 -12:00 Pauza za osvježenje
 - 12:00-13:00 Analitički postupci u različitim fazama policy procesa
 - 13:00-14:00 Pauza za ručak
 - 14:00 – 15:00 Monitoring i evaluacija
 1. Monitoring kao preduvjet za kontrolu nad provedbom
 2. Specifičnosti evaluacije
 3. Što sve evaluiramo
 - 15:00- 15:45 Vježba broj 2: Procjena učinka javne politike – monitoring,
 - 15:45 – 16:00 Pauza za osvježenje
 - 16:00 – 16:45 Preduvjeti uspješnog praćenja i evaluacije javnih politika,
 1. Akteri evaluacije,
 2. Metodološki postupak za praćenje i procjenu
 3. Evaluacijski kriteriji
 4. Indikatori
 - 16:45 17:00 Završna riječ (pitanja, odgovori i dodatne informacije o literaturi)

This project is funded by
the European Union

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

Da se podsjetimo: Definicija javne politike (policy)

*Tok ili plan djelovanja kojim se na **objektivan**,
racionalan i što **optimalniji** način nastoje
postići **ciljevi u procesu političkog
odlučivanja.***

- **Javna pitanja i problemi** – tiču se cijele zajednice ili društva;
- **Političko odlučivanje** – odlučivanje o pitanjima od javnog interesa;
- **Racionalno** – temeljeno na argumentima (troškovi i koristi);
- Usmjerenost na **rješavanje problema (djelimično ili potpuno)**

Da se podsjetimo: Definicija javne politike (policy)

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

Namjerno djelovanje vlade koje na što ***objektivniji, optimalniji i racionalniji način mijenja ili utječe na društvo i ekonomiju.***

Uključuje, ali se ne ograničava, na:

- regulaciju*** (propisivanje obavezujućih uslova, uputa i zabrana – zakoni i drugi propisi),
- oporezivanje,***
- javnu potrošnju,***
- javno pribavljanje usluga,***
- informisanje,***
- edukaciju i***
- samoregulaciju tržišta (diskutabilno).***

** vidi član 62. Jedinostvenih pravila za izradu propisa u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH” broj 11/05)*

This project is funded by the European Union

Ciklus javne politike (policy cycle)

1. POSTAVLJANJE JAVNE POLITIKE NA DNEVNI RED

- ✓ definisanje prioritetnih problema
- ✓ definisanje glavnih ciljeva politike

2. FORMULACIJA/RAZVOJ JAVNE POLITIKE

- ✓ Identifikacija opcija
- ✓ Procjena učinka opcija
- ✓ Razrada politike - izrada instrumenta javne politike (najčešće propisa)
- ✓ Procjena učinka propisa

5. EVALUACIJA (VREDNOVANJE) JAVNE POLITIKE I PROMJENA

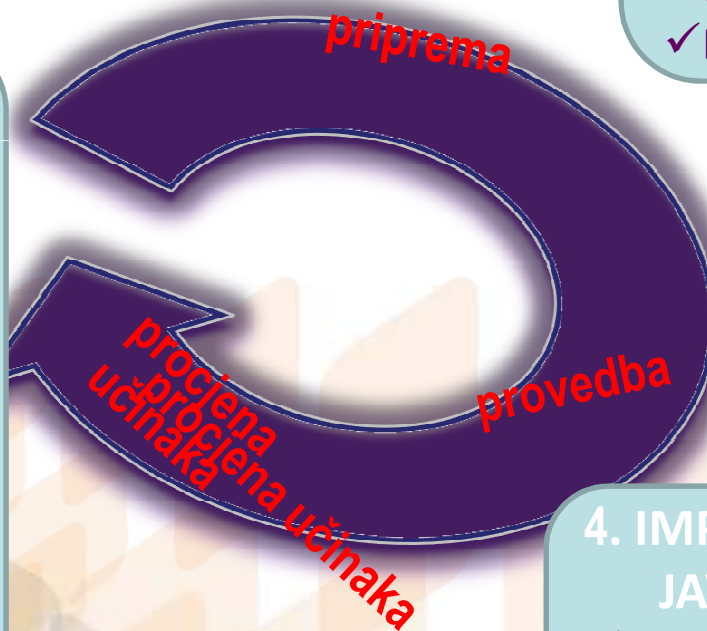
- ✓ Procjena rezultata – ocjena postignutih ciljeva
- ✓ Prijedlozi za nastavak, izmjene ili okončanje politike

3. LEGITIMIRANJE JAVNE POLITIKE

- ✓ Donošenje političke odluke
- ✓ Promocija i prihvatanje politike

4. IMPLEMENTACIJA (PROVEDBA) JAVNE POLITIKE

- ✓ Administracija, koordinacija
- ✓ Nadgledanje kvalitete provedbe i direktnih rezultata

Da se podsjetimo: **SIGMA - 12 KORAKA POLICY PROCESA**

IZNAŠANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF

1. Definisanje prioriteta 2. Planiranje politika i izrade zakona	POSTAVLJANJE POLITIČKOG DNEVNOG REDA
3. Priprema prijedloga javne politike 4. Priprema nacrtu zakona i drugih provedbenih propisa 5. Međuresorne konsultacije 6. Upućivanje prijedloga akta na Vladu 7. Razmatranje prijedloga akta od strane Vladinih stalnih stručnih tijela 8. Razmatranje prijedloga akta od strane Vladinih stalnih odbora/komisija	RAZVOJ (FORMULACIJA)
9. Odluka Vlade 10. Parlamentarna procedura i usvajanje	LEGITIMIRANJE
11. Implementacija	IMPLEMENTACIJA
12. Monitoring i evaluacija	EVALUACIJA

Šta se dešava u praksi?

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. GOVERNMENT INSTITUTIONS

Novi propisi, odnosno regulatorne promjene u praksi često:

- Stvaraju nepotrebne administrativne troškove i time smanjuju konkurentnost privrede
- Stvaraju pravnu nesigurnost
- Stavljaju privatni interes ispred javnog i tako idu u prilog određenim interesnim grupama,
- Nisu primjenjivi npr. nisu predviđena adekvatna sredstva za njihovo sprovođenje ili ne odgovaraju novim uslovima tržišta i tehnoloških promjena

Opredjeljenje za regulatornu reformu

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

- Preuzimanje prakse Evropske unije,
- Uvođenje procesa za provjeru kvaliteta i procjenu uticaja propisa (RIA/PUP),
- Uvođenje sveobuhvatnog procesa konsultacija sa naglaskom na spoljni aspekt (transparentne javne konsultacije)

Šta je regulatorni kvalitet?

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

Ciljevi bolje regulatorne politike

- Transparentan proces donošenja pravila, konzultacije i komunikacije s javnošću,
- Omogućiti poštivanje i provođenje propisa,
- Koristi propisa trebaju opravdati troškove,
- Propisi treba da unaprijede poslovno okruženje, omogućće lakše poslovanje (prema mjerilima Svjetske banke),
- Smanjenje administrativnih opterećenja,
- Podrška malim i srednjim preduzećima.

Načela „dobre regulative“

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. GOVERNMENT INSTITUTIONS

- **Neophodnost** (Da li postoji neki drugi mehanizam vladinog djelovanja?)
- **Efikasnost** (Da li koristi od regulative opravdavaju troškove poštivanja?)
- **Konzistentnost** (dosljednost, predvidivost i pravna sigurnost)
- **Proporcionalnost** (balans između prednosti regulative i ograničenja koja ona nameće i da opterećenja koja ona nameće budu proporcionalna riziku)
- **Odgovornost** (fundamentalno načelo kada je u pitanju postavljanje distinkcije između onih koji predlažu regulativu i onih koji je trebaju primjenjivati)
- **Transparentnost** (povećava kvalitet propisa jer omogućava neposredno prikupljanje informacija)

This project is funded by
the European Union

Analitički postupci u različitim fazama polisi procesa

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

1. Identifikovati problem

- Odrediti obim problema,
- Odrediti uzroke,
- Odrediti ciljnu populaciju i distribuciju uticaja,
- Odrediti da li je problem nedostatak propisa,
- Pokazati zašto problem nije riješen postojećim regulatornim okvirom problema.

This project is funded by
the European Union

Analitički postupci u različitim fazama polisi procesa

JACANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

- **2. Definirati ciljeve**
- Formulirajte ciljeve, rezultate i regulatorne mjere tako da odgovaraju problemima, posljedicama i uzrocima,
- Ograničite broj ciljeva i jasno postavite prioritete,
- Ciljevi treba da budu u skladu sa strategijama i programima Vlade.

This project is funded by
the European Union

Analitički postupci u različitim fazama polisi procesa

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

3. Identifikovati opcije za rješenje problema

- Identifikovati opcije politike za ispunjenje ciljeva (relevantne – izvodljive – preferirane opcije),
- Razmotriti regulatorne i neregulatorne opcije,
- Suziti broj opcija filtriranjem ograničenja i mjerenjem sa prethodno definisanim kriterijumima.

This project is funded by
the European Union

Analitički postupci u različitim fazama polisi procesa

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

4. Analizirati opcije

- Napraviti spisak pozitivnih i negativnih, direktnih i indirektnih uticaja,
- Koji su vjerovatni ekonomski, društveni i uticaji okoline za svaku od opcija?
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja ako je to moguće,
- Primijeniti relevantne metode analize – pokušati obezbijediti kvantitativne i monetarne uticaje ako je moguće,
- Specificirati na koje se društvene grupe, ekonomske sektore ili posebne regione utiče,
- Razmotriti rizike implementacije i prepreke pri pridržavanju.

This project is funded by
the European Union

Analitički postupci u različitim fazama polisi procesa

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

5. Uporediti opcije

- • Pokazati kako su pozitivni/negativni uticaji odmjereni za svaku opciju
- • Ako je moguće, rangirati opcije po različitim kriterijumima evaluacije
- • Ako je moguće i podesno, odrediti preferiranu opciju

This project is funded by
the European Union

Analitički postupci u različitim fazama polisi procesa

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

6. Implementacija i monitoring

- • Kako će se implementirati preferirana opcija
- • Ko je odgovoran za propisivanje te opcije
- • Kako će se sprovoditi (izvještavanje, revizija, inspekcija, auto-monitoring)
- • Kako i kada će se uraditi revizija preferirane opcije

Procjena efekata/učinka politike

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

Sagledati i razmotriti pozitivne i negativne
učinke

politike kako bi se mogle sagledati jake i slabe
strane

pogledu:

- finansijske (fiskalne),
- ekonomske,
- socijalne, i
- ekološke (učinci na okoliš ili prirodnu okolinu)

Procjena učinka propisa

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. GOVERNMENT INSTITUTIONS

- **Procjena učinka propisa** (regulatory impact assessment) standardni analitički postupak u sklopu zakonodavnih inicijativa te pripreme vladinih strategija i programa.
- **Direktne troškove javne uprave** (troškovi pripreme i provođenja javne politike, pružanja usluga i nadzora nad provedbom).

Procjena učinka propisa

- **Troškove prilagodbe** zahvaćene populacije (npr. zakon o zabrani pušenja i prilagodba ugostitelja)
- **Indirektne troškove** (ostali troškovi koji će se pojaviti kao posljedica provođena politike)

"It's time to restore the cuts to our
strategic planning budget."

Procjena učinka po RIA metodi (PUP)

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. GOVERNMENT INSTITUTIONS

- RIA** (engl. **Regulatory Impact Analysis**) je proces analize uticaja propisa na poslovni ambijent i predstavlja ključni instrument u kreiranju boljih regulativa.
- RIA definiše da **predlagač zakona ima obavezu da izvrši analizu procjene uticaja određenog propisa**, precizira koji se konkretan **problem** rješava novim propisom, objasni da li će **koristi** prilikom primjene rješenja koja nudi biti veće od **troškova** i ubijedi zainteresovane da će novi propis uticati na ulazak i izlazak sa tržišta i na tržišnu konkurenciju.

This project is funded by
the European Union

Definicija PUP/RIA

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

Šta je procjena učinka propisa (PUP/RIA)?

PUP je analiza utemeljena na činjenicama, koja se koristi kao instrument za sistematsko donošenje odluka u javnoj upravi u svrhu ispitivanja i mjerenja vjerovatnih

- koristi,
- troškova,
- rizika,
- efekata konkurencije,
- efekata distribucije novog ili postojećeg zakonodavstva.

This project is funded by
the European Union

Ključne poruke

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

- PUP treba da se primjenjuje postepeno, i u inicijalnim fazama primjene, kada kapaciteti za sprovođenje RIA još nisu dovoljno razvijeni, treba primjenjivati osnovnu RIA.
- Uzimajući u obzir zakonodavne aktivnosti u zemlji koja je kandidat za prijem u EU i da je u procesu harmonizacije sa zakonodavstvom EU, uloga RIA jedinice treba da bude usmjerena na “kontrolu štete” prije nego li na sofisticirane analize.

Pet minimalnih zahtjeva za funkcionalan osnovni RIA sistem

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

- 1) Politička podrška za uspostavljanje i sprovođenje efikasnog i samoodrživog RIA procesa;
- 2) Centralno tijelo – po mogućnosti na nivou Vlade – koje nadgleda, daje komentare i izvještava o kvalitetu nacrtu propisa, prije donošenja odluka;
- 3) Dosljedni kriterijumi i pravila za razmatranje nacrtu propisa;
- 4) Transparentan pristup unapređenju regulatorne politike koji uključuje konsultacije sa zainteresovanim stranama; i
- 5) Pripremljen program osposobljavanja državnih službenika koji uključuje pripremu uputstava, obuku službenika koji pripremaju

This project is funded by the European Union

Format koji se koristi za PUP/RIA studije o usklađivanju tehničkih propisa sa EU

INICIJATIVE ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. CAPACITY BUILDING OF GOVERNMENT INSTITUTIONS

	<p>Korak 1: Problem koji treba riješiti</p> <ul style="list-style-type: none">▪Ciljevi politike▪Identifikacija regulatornih i neregulatornih alternativnih opcija
	<p>Korak 2: Analiza nedostataka</p> <ul style="list-style-type: none">▪Regulatorna postavka: EU vs. BiH (direktive, propisi, pravilnici)▪Institucionalna postavka: EU vs. BiH. (npr. standardizacija, ocjena usklađenosti, nadzor nad tržištem)
	<p>Korak 3: Identifikacija nositelja interesa</p> <ul style="list-style-type: none">▪Na koga se učinak odnosi? Ko će biti pod uticajem promjena propisa?▪Pregled tržišta, poslovnih sektora, potrošača i neprofitnih nositelja interesa.
	<p>Korak 4: Učinci</p> <ul style="list-style-type: none">▪Upoređivanje troškova i koristi (za javne i privatne nositelje interesa, troškovi pridržavanja propisa: jednokratni troškovi i godišnji povratni troškovi)▪Ocjena rizika (okoliš, potrošači ili sigurnost radnika, zdravlje, politički rizici)▪Pitanja konkurencije i distribucije (monopol, učinci na inovativne firme, promjenjiva tržišna struktura, pitanja ravnopravnosti i pravičnosti, test učinka na mae firme, dobitnici i gubitnici)
	<p>Korak 5: Implementacija - zaključci -preporuke</p> <ul style="list-style-type: none">•Institucionalni razvoj•Provođenje i praćenje
<p>Aneksi: Izvori informacija o RIA</p> <ul style="list-style-type: none">•Konsultacije – studije slučajeva – statistika	

Od početne do pune PUP/ RIA

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. GOVERNMENT INSTITUTIONS

Subjekti odlučivanja trebaju informacije brzo i u ranoj fazi odlučivanja.

Potreba za ranom verzijom RIA javila se kod različitih vlada i međunarodnih organizacija. Razrađene su metodologije za početnu i preliminarnu RIA

- U Vladi Velike Britanije
- U Komisiji EU.

Osobnosti pojednostavljene RIA (u poređenju sa završnom /potpunom /temeljnom RIA studijom)

- Doseže do nižih nivoa vlasti
- Studija je kraća od studije koja se radi kod potpune RIA

Od početne do pune PU/RIA

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. GOVERNMENT INSTITUTIONS

- Oslanja se na automatski raspoložive informacije, sadrži manje statističkih i manje preciznih informacija,
- Učinci nisu tako duboko razrađeni kao u potpunoj RIA
- Obrazloženje nalaza može biti manje uvjerljivo u odnosu na potpunu RIA
- Sadrži više informacija o upravljanju RIA (vrijeme, distribucija, potrebe za saradnjom, nastojanja u pravcu konsultacija, dalje informacije koje je potrebno prikupiti, itd.)
- Blagovremenost: pojednostavljena RIA dolazi u pravo vrijeme svim zainteresiranim stranama.

Glavne koristi od PUP/RIA se mogu sumirati na sljedeći način:

- kreatori politike mogu bolje da razumiju posljedice, tj. troškove, koristi i distribucione uticaje odluka (ko ubira koristi, a ko snosi troškove);
- bolji uvid i razumijevanje pravih uticaja propisa, uzimajući u obzir da RIA pomaže procjenu i opis troškova i koristi;
- pravovremeno otkrivanje indirektnih i nenamjeravanih uticaja propisa;
- pojednostavljenje regulatornog okruženja;

This project is funded by
the European Union

Glavne koristi od PUP/RIA se mogu sumirati na sljedeći način:

POBOLJŠANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
GOVERNMENT INSTITUTIONS
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM

- transparentnost procesa, zainteresovane strane mogu predstaviti svoje poglede i dodatne činjenice kroz konsultacije sa regulatorom i tokom javne rasprave;
- poboljšanje rada državne administracije, unapređenje koordinacije regulatornih aktivnosti i odgovornosti regulatora

Koja je razlika između početne PUP/RIA i potpune PUP/RIA?

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. GOVERNMENT INSTITUTIONS

	Početna RIA	Potpuna RIA
Vrijeme i funkcija dokumenta	Pripremljena u početnoj fazi procesa strateškog odlučivanja, dokument koji omogućava međuresornu koordinaciju	Priprema u kasnijoj fazi procesa strateškog odlučivanja, dokument pomaže donošenje odluka na nivou premijera ili parlamenta
Pregled nositelja interesa	Prezentacija pogodjenih tržišta, kompanija i drugih nositelja interesa je nekompletna, na osnovu samo automatski raspoloživih informacija	Prezentacija pogodjenih tržišta, kompanija i drugih nositelja interesa bazira se na širokom spektru statističkih informacija, intervjuua u okviru studija slučaja, web istraživanjima
Konsultacije	Nema konsultacija ili se RIA oslanja samo na neformalne, rane, povremene konsultacije sa nositeljima interesa	Potpuna RIA se oslanja na zadovoljavajuće konsultacije sa reprezentativnim uzorkom nositelja interesa
Učinci	Informacija o učinku i opravdanosti nije kompletna i oslanja se samo na automatski raspoložive izvore informacija.	Informacija o učinku je detaljna (troškovi, koristi, rizici za svaku relevantnu grupu nositelja interesa). Opravdanost učinaka bazira se na širokom spektru informacija (npr. brojne studije slučaja, modelski proračuni, anketni podaci, upoređivanje na međunarodnom nivou)
Autor RIA-e	Državni službenik	Vanjski konsultant (vanjsko ugovaranje izrade RIA studije)

Položaj PUP u zakonodavnom procesu

JACANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. GOVERNMENT INSTITUTIONS

- PUP treba da zauzima centralno mjesto u sistemu odlučivanja i izrade propisa
- PUP objašnjava potrebu za intervencijom vlade radi regulisanja određenih društvenih odnosa
- PUP predstavlja oblik odlučivanja zasnovan na činjenicama i dokazima i time osigurava kvalitet propisa
- PUP pokazuje transparentnost u donošenju odluka, jer omogućava uključenost svih zainteresovanih lica u ovaj proces

Kad je PUP neophodna?

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

Skoro sva zakonska regulativa ima neplanirane toškove.

- PUP je neophodna na nacрте zakona koji u ranim fazama otkrivaju i upućuju na jak mogući **ekonomski, socijalni uticaj i uticaj na životnu sredinu** i oni koji ukazuju na slučajeve primjene određenih mjera koje vjerovatno mogu izazvati značajan uticaj.
- PUP se koristi u pravilu za sve propise **koji uključuju administrativna opterećenja**.
- PUP neće biti obavezana u slučaju kada promjene regulative ne dovode do troškova ili ušteda za privredne subjekte, javni sektor ili društvo.

Troškovi koje uzrokuje zakonska regulativa

This project is funded by
the European Union

Metode za izvođenje zaljučaka (procjena troškova)

JACANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

**Analiza troškova i koristi
(cost-benefit analysis)**

**Analiza troškova i
djelotvornosti (cost-
effectiveness analysis)**

Metod 1: analiza troškova i koristi i analiza troškova i djelotvornosti

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČESĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

Analiza troškova i koristi: primjenjljiva ukoliko se troškovi i koristi mogu kvantifikovati u doglednoj budućnosti. Ovom metodom se vrši upoređivanje ukupnih očekivanih troškova sa ukupnim očekivanim koristima jedne ili više aktivnosti sa ciljem izbora najbolje ili najprofitabilnije opcije.

Analiza troškova i djelotvornosti

- Primjenjljiva samo u slučaju kada se troškovi mogu kvantifikovati u doglednoj budućnosti, a kada nije moguće izračunati koristi. Troškove je moguće lako kvantifikovati, dok većina koristi ne može biti izražena u novcu. (Nematerijalne dobiti).
- Kvantitativna procjena troškova i rangiranje koristi prema različitim scenarijima.
- Pitanje istraživanja: da li se iste koristi mogu ostvariti uz manje troškove?
- Alternativno pitanje istraživanja: da li je moguće uz iste troškove ostvariti više koristi?

[Evropska komisija: Aneksi Smjernica za ocjenu učinka, dio III, 15. januar 2009.](#)

- Str. 71: **Umanjenje troškova, formula za trenutnu neto vrijednost i za troškove i koristi na izražene na godišnjem nivou**

[Evropska komisija: Smjernice za ocjenu učinka, dio I i dio II 15, januar 2009.](#)

- Str. 45: **Metod analize troškova i koristi**
- Str. 46: **Metod analize troškova i djelotvornosti**
- Str. 25: **Metod analize senzitiviteta**

[RIA o primjeni Direktive o niskom naponu u BiH.](#)

- Str. 14: **Primjer analize troškova i koristi u sklopu RIA za tehnički propis novog pristupa**
- Slajd preuzet iz prezentacije: RIA+tening+za +bh+institucije. DEI trening 2010.

This project is funded by
the European Union

Vježba br 1: Kontrolna lista za finansijsko obrazloženje

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. GOVERNMENT INSTITUTIONS

1. Kako će se financirati provođenje propisa?
2. Da li ima dovoljno sredstava za provođenje i primjenu tog propisa?
3. Da li vlada može osigurati dovoljno sredstava za djelotvorno provođenje?
4. Koji su drugi mogući izvori finansiranja troškova provođenja i primjene propisa?
5. Koji podaci su sve potrebni kako bi se moglo odgovoriti na pitanja u pogledu finansiranja?
6. Ko ima te podatke?
7. Koliko će koštati provođenje propisa? U prvoj godini? Drugoj godini? Trećoj godini?
8. Da li ima inicijalnih (jednokratnih) izdataka? Ako ima, o kakvim izdacima je riječ?
9. Da li ima stalnih troškova provođenja i primjene pravnog propisa? Ako ima, koliko oni iznose na godišnjoj osnovi?
10. Na koji način se ovi brojevi mogu mjeriti (ili procijeniti)?
11. Da li će sam propis donijeti prihode? Ako je to slučaj:
 - a) Koje prirode su ti prihodi?
 - b) Koji iznos prihoda bi mogao biti prikupljen?

This project is funded by
the European Union

JACANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

13:00-14:00 Pauza za ručak

This project is funded by
the European Union

Monitoring i evaluacija u procesu javnih politika (SIGMA korak 12)

IZOŠĆIVANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
GOVERNMENT INSTITUTIONS
ZA UČESĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM

Praćenje (monitoring) je **proces sistematičnog prikupljanja podataka** o razvoju i provedbi politike/ili propisa, te ostvarivanju ciljeva koji se odvija **tokom provedbe** u određenim vremenskim intervalima, **na osnovu prethodno definisanih indikatora/pokazatelja** koje je moguće upoređivati sa polaznim stanjem.

Šta je važno?

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

- Definisane mjerila i standarda!!
- Izbjegavanje proizvoljnih ciljanih vrijednosti!!
- Kombinacija kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja!!!

Indikatori/pokazatelji

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. GOVERNMENT INSTITUTIONS

- Dobri pokazatelji su:
- **SPECIFIČNI** - da zaista mjere ono što treba mjeriti,
- **MJERLJIVI** - u pogledu kvalitete i /ili količine,
- **DOSTUPNI** – u okviru prihvatljivih troškova i kapaciteta,
- **RELEVANTNI** - u odnosu na definisani cilj, kriterije te rokove odlučivanja

Kako se u praksi veže indikator za problem i cilj

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

Tablica 1: Hijerarhija problema i specifikacija ciljeva

	Neposredna razina	Posljedična razina	Konačna razina
Problem	Prevelik broj propisa za registraciju nove tvrtke	Potrebno vrijeme i troškovi poduzetnicima pri registraciji nove tvrtke	Slaba poslovna aktivnost
Cilj	Smanjiti broj postupaka pri registraciji nove tvrtke	Povećati broj novoregistriranih tvrtki	Povećati stupanj gospodarskog učinka i aktivnosti novih tvrtki
Pokazatelj	Manji broj postupaka i manji troškovi poduzetnika pri registraciji nove tvrtke	Broj novih registracija tvrtki	Stupanj gospodarskog učinka i stopa zaposlenosti koje generiraju nove registracije

This project is funded by the European Union

Monitoring i evaluacija u procesu javnih politika (SIGMA korak 12)

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF GOVERNMENT INSTITUTIONS
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM

- **“Evaluacija je sistematska procjena operacije i/ili ishoda određenog programa ili javne politike, u poređenju sa nizom eksplicitnih ili implicitnih standarda , u svrhu doprinosa poboljšanju određenog programa ili javne politike.”¹**
- Evaluacija je vrednovanje ili procjena putem istraživanja.

1. Priručnik za razvoj javnih politika za državne službenike u BiH, UNDP BiH 2010, http://www.fzzpr.gov.ba/upload/file/dokumenti/normativni_dokumenti/prirucnik_za_razvoj_javnih_politika.pdf,

This project is funded by
the European Union

Evaluacija- procjena putem istraživanja

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. GOVERNMENT INSTITUTIONS

- Evaluacija predstavlja nezavisno ocjenjivanje-analizu ekonomičnosti, učinkovitosti, utjecaja, održivosti i relevantnosti određenog programa/politike/propisa u odnosu na utvrđene ciljeve, a radi donošenja odgovarajućih zaključaka koji se mogu koristiti kao osnov za unaprijeđenje određenog programa/politike/propisa.

“Regulativa EK o primjerenosti politika i propisa EU-a iz 2012. godine (COM 2012) 746 završna verzija” <http://ec.europa.eu/smart-regulation/better-regulation/key-docs-en.htm>

This project is funded by
the European Union

Osnovne vrste evaluacije u EU kontekstu

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

- Ex ante evaluacija;
- Interim evaluacija (srednjoročna evaluacija),
- Ex post evaluacija (završna/sumativna evaluacija),

This project is funded by
the European Union

Literatura korištena u pripremi prezentacije

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

- Priručnik za razvoj javnih politika za državne službenike u BiH, UNDP BiH 2010,
http://www.fzzpr.gov.ba/upload/file/dokumenti/normativni_dokumenti/prirucnik_za_razvoj_javnih_politika.pdf,
- Metodološki priručnik o EK za RIA-ma,
http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/RIA_u_BiH/default.aspx?id=6577&langTag=bs-BA

Literatura korištena u pripremi prezentacije

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM. GOVERNMENT INSTITUTIONS

- Kratak vodič za procjenu uticaja propisa u oblasti evropskih integracija, http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/RIA_u_BiH/default.aspx?id=8113&langTag=bs-BA
- **Prezentacija modula 1. МИНИСТАРСТВО ЗА ЕКОНОМСКЕ ОДНОСЕ И РЕГИОНАЛНУ САРАДЊУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ,** Процјена утицаја прописа-ПУП, Бања Лука, мај/јун 2012. године,
- **Priručnik za analizu propisa -RIA,** mr Andreja Marušić dr Branko Radulović, Podgorica, novembar 2011,
- **Procjena učinka propisa, smjernice za državne službenike,** RAZVOJ SUSTAVA PROCJENE UČINAKA PROPISA U HRVATSKOJ TWINNING PROJEKT EU HR/2007/IB/FI/02 Zagreb, Lipanj 2012

This project is funded by
the European Union

Literatura korištena u pripremi prezentacije

JAČANJE KAPACITETA VLADINIH INSTITUCIJA CAPACITY BUILDING OF
ZA UČEŠĆE U POLITIČKOM DIJALOGU SA CIVILNIM DRUŠTVOM GOVERNMENT INSTITUTIONS

- [Better Policy Making: A Guide to Regulatory Impact Assessment. UK Government, London 2003,](#)
- Prezentacija Trening Javne politike, Konsultant Selim Kulic, Banja Luka, juni 2011.

